

10—21/33/1988.

A MINŐSÍTÉS FENNTARTVA
az 1995. évi LXV. tv. 10. §-ára

figyelemmel

a *hdc opn 3-5/7-H/99.*

nytsz. rendelkezése

alapján.

*ORFK Bű. Főig. a döntéssel
coppetést: 5-48/8-5/2002.
259/2002.
(33-48/33/2002) H.*

N° 013

HATÁLYON KÍVÜL HELYEZVE

55/90 B41 ut

A BELÜGYMINISZTER

33/1988. BM

UTASÍTÁSA

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

a tiltott határátlépés és a hasonló jellegű bűncselekmények
ügyében a megelőző és felderítő intézkedésekről,
illetve a nyomozások elrendeléséről

Budapest, 1988. november 18-án.

A tiltott határátlépés és a hasonló jellegű bűncselekmények (a to-
vábbiakban: tiltott határátlépés) megelőzésére, felderítésére, a
nyomozások elrendelésére vonatkozóan a legfőbb ügyésszel egyet-
értésben kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

I.

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. A BM központi szervek, a budapesti és a megyei rendőr-főka-
pitányságok valamint a BM Határőrség szervei az állam- és
közbiztonsági, az igazgatásrendészeti, illetve a határőrizeti
feladataik teljesítése során működjenek együtt a Magyar Nép-
köztársaság (a továbbiakban: MNK) államhatárának őrizeté-
ről, illetve a külföldre utazásról és az útlevélről szóló jogsza-
bályok megszegésével elkövetett bűncselekmények felderítése,
megelőzése és megakadályozása érdekében.
2. Az utasítás alkalmazása szempontjából tiltott határátlépésnek
és ahhoz hasonló jellegű bűncselekményeknek kell tekinteni:
 - a) tiltott határátlépés büntettét, [Btk. 217. § (1) bek. a) pontja]
 - b) a jogszabály kijátszásával külföldön maradás büntettét,
[Btk. 217. § (1) bek. b) pontja]
 - c) szolgálattal (hivatalos megbízatással) visszaélve külföldön
maradás büntettét, [Btk. 217. § (2) bek.]
 - d) fegyveresen, csoportosan elkövetett tiltott határátlépés
büntettét, [Btk. 217. § (3) bek. a)—b)]

- e) légi jármű jogellenes külföldre vitelével elkövetett tiltott határátlépés büntettét, [Btk. 217. § (4) bek.]
- f) tiltott határátlépés előkészületének vétségét és büntettét, [Btk. 217. § (5) bek.]
- g) tiltott határátlépés (jogszállás kijátszásával külföldön maradás) vétségét, [Btk. 217. § (6) bek.]
- h) az embercsempészás büntettét, (Btk. 218. §)
- i) tiltott határátlépés, embercsempészás, külföldre szökés feljelentése elmulasztásának vétségét, [Btk. 219. § (1) bek. a)—c)]
- j) katonai szolgálat alól engedély nélkül külföldre távozással, tartósan külföldön maradással elkövetett kibúvás büntettét, [Btk. 335. § (2) bek. b) pontja]
- k) külföldre szökés büntettét, [Btk. 343. § (3)—(4) bek.]
- l) külföldre szökés előkészületének büntettét, [Btk. 343. § (5) bek.]
- m) külföldre szökés feljelentése elmulasztásának büntettét, (Btk. 344. §).

II.

A TILTOTT HATÁRÁTLÉPÉSEK MEGELŐZÉSE, FELDERÍTÉSE ÜGYÉBEN VÉGREHAJTANDÓ FELADATOK

3. A BM központi szervei, a budapesti, a megyei rendőr-főkapitányságok, valamint a BM Határőrség felderítő szervei a tiltott határátlépés bűncselekményének elkövetésére vonatkozó értesítéseiket ellenőrizték, értékelték, és küldték meg intézkedésre az alábbi illetékes szerveknek:
 - a) a BM Határőrség felderítő szervei határterületen a tudomásukra jutott adatokra, információkra saját hatáskörben intézkedjenek,
 - b) állambiztonsági intézkedést igénylő értesítéseket haladéktalanul meg kell küldeni:
 - a BM III/II—10. osztályának, ha tiltott határátlépést fegyveresen, légi jármű jogellenes külföldre vitelével, vagy az államhatáron való erőszakos kitöréssel szándékoznak elkövetni,
 - a BM III/II—9. osztályának, ha a bűncselekményt államtitok, jelentősebb szolgálati titok birtokában levő vagy kiemelkedő közéleti funkciót betöltő személy követ el, illetve akinek külföldön maradása az MNK érdekeit jelentősen sérti,
 - c) a külföldre utazás és a külföldön tartózkodás szabályainak kijátszásával tiltott határátlépésre irányuló előkészületről az elkövető állandó lakhelye szerinti rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeti osztályát, szolgálati útlevéllel tervezett elkövetés esetén a BRFK Igazgatásrendészetét is értesíteni kell,

- d) a Magyar Néphadsereg vagy a BM Határőrség állományába tartozókra, illetve a velük közös háztartásban élő hozzátartozókra vonatkozó információkról a BM III/IV. Csoportfőnökséget, a Belügyminisztérium — a BM Határőrség kivételével — és az IM Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokság állományába tartozókra, illetve a velük közös háztartásban élő hozzátartozókra vonatkozóan a BM belbiztonsági osztályt kell értesíteni,
 - e) azon esetekben, amikor az a), b), c), d) pontok alapján az illetékesség nem állapítható meg, de a bűncselekmény félbeszakítása, elkövetésének megakadályozása állambiztonsági operatív intézkedést igényel, a bűncselekményekre vonatkozó információt az elkövető lakóhelye szerint illetékes rendőr-főkapitányság állambiztonsági szervének kell megküldeni.
4. A BM központi és területi szervei az értesítések alapján a bűncselekmények félbeszakítására, elkövetésének megakadályozására tegyék meg a szükséges intézkedéseket.
 5. Ha a tiltott határátlépésre vonatkozó adatok értékelése alapján a bűncselekmény megakadályozása azonnali intézkedést igényel, az eljáró szervek haladéktalanul értesítsék a BM Határőrség felderítő osztályát — határmenti rendőr-főkapitányságok szervei a területileg illetékes határőrkerület-parancsnokság felderítő alosztályát —, illetve intézkedjenek a halaszthatatlan nyomozási cselekmények végrehajtására.

III.

A BŰNCSELEKMÉNY ELKÖVETÉSÉN TETTEN ÉRT SZEMÉLYEKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK

6. A határőrség által tiltott határátlépés bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyeket — az elfogás alkalmával náluk talált, illetőleg a felkutatott bizonyítási eszközökkel, egyéb tárgyaikkal és értékeikkel együtt azonosításra alkalmas módon jegyzőkönyvezve — haladéktalanul adják át az elkövetés helye szerinti határőrkerület-parancsnokság felderítő alosztályának (a továbbiakban: felderítő alosztály).
7. A felderítő alosztály:
 - a) az elfogott személyeket hallgassa meg cselekményükről, annak okáról és a határőrizet biztonságával összefüggő kérdésekről,
 - b) az elfogásról értesítse írásban, távgépírón (a továbbiakban: tg.) a területileg illetékes nyomozó hatóságot,
 - c) a katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozók elfogásáról írásban (tg.) értesítse a BM III/I. osztály és a 3/d. pont szerint a BM III/IV. Csoportfőnökséget, illetve a BM belbiztonsági osztályt is. Az elfogott személyt büntető feljelentéssel a BM III/I. osztálynak kell átadnia,

- d) a Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz ideiglenesen hazánkban állomásozó alakulatainak személyi állományából az utasítás hatálya alá tartozó bűncselekményen tetten ért személyt a nála talált, illetőleg felkutatott bizonyítási eszközökkel, egyéb tárgyaival — meghallgatását követően — haladéktalanul a magasabbegysége képviselőjének kell átadni.
8. A felderítő alosztálynak az elfogásról szóló értesítése tartalmazza az elkövető személyi adatait, cselekményét (a tettenérés helyét, idejét, körülményeit) és a bizonyítási eszközök megjelölését.
9. A tiltott határátlépés bűncselekménye elkövetésén tetten ért személy ügyében a felderítő alosztály a 40/1987. BM utasításban foglaltak szerint hajtsa végre a halaszthatatlan, valamint az eljáró nyomozó hatóság megbízása alapján az egyéb nyomozási cselekményeket.
10. A felderítő alosztály a bűnelkövetőt büntető feljelentéssel, az ügyben keletkezett iratokkal és az azonosításra alkalmas módon jegyzőkönyvbe rögzített bizonyítási eszközökkel, egyéb tárgyaival és értékeivel együtt az elsődleges vizsgálati munkát követően, de 24 órán belül adja át az illetékes nyomozó hatóságnak. A cselekmény társadalmi veszélyességének függvényében az illetékes állambiztonsági szerv dönt a bűnelkövető személyének állambiztonsági operatív nyilvántartásba vételéről.
Az elkövetőnek a felderítő alosztálytól történő elszállítása az elkövetés helye szerint illetékes nyomozó hatóság feladata.
11. Amennyiben a felderítő alosztály feljelentése és adatai alapján a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja megállapítható, az elkövetés helye szerint illetékes nyomozó hatóság intézkedjen a nyomozás elrendeléséről. Amennyiben a bűncselekmény alapos gyanúja kétséget kizáróan nem állapítható meg, a felderítő alosztály a nyomozó hatóság vezetője által megjelölt hiányosságokat figyelembe véve tisztázza, hogy történt-e bűncselekmény. Bűncselekmény alapos gyanújának hiánya esetén az elfogott személyt azonnal szabadon kell engedni.
12. A felderítő alosztály és a nyomozó hatóság között a bűncselekmény alapos gyanúja megalapozottságának kérdésében felmerült vita esetén a felettes szervek, illetve a felügyeletet gyakorló ügyész állásfoglalása szerint kell eljárni.
13. Az MNK érdekeit sértő bűncselekmény megállapítása esetén a büntetőeljárás megindítása előtt vizsgálni kell, hogy operatív eszközök és módszerek igénybevétele van-e lehetőség a jogellenesen külföldön tartózkodó személy hazatérésének elősegítésére.
14. Az MNK vonatkozásában jelentős érdeksérelemként értékelendő, különösen ha a cselekmény elkövetője:
- a) a külföldre utazás vagy külföldön tartózkodás szabályainak kijátszásával együtt más, öt évnél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekményt követett el vagy követ el,

- b) népképviseleti, államhatalmi, államigazgatási vagy társadalmi szervnél vagy szervezetnél vezetői, irányítói funkciót töltött be,
 - c) ellenséges hírszerző szervvel vagy emigráns szervezettel kapcsolatba lép, illetve hírközlő szervnek az MNK hátrányára felhasználható nyilatkozatot tesz,
 - d) államtitok, jelentős szolgálati titok hordozója.
15. Az elkövető lakóhelye szerinti rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeti osztálya szolgálati útlevéllal való elkövetés esetén a BRFK Igazgatásrendészet, a BM ORFK III—2. osztálya, az állambiztonsági vizsgálati szerv, a II/I—3. (vizsgálati) osztály, valamint a megyei (fővárosi) főügyészség állam elleni ügyek intézésével megbízott képviselője — a felderített és büntetőeljárásban felhasználható adatok alapján — előzetesen értékelje, hogy a büntető törvényi rendelkezések szerint a külföldön maradás miatt fennállnak-e a büntetőeljárás megindításának az előfeltételei.
16. A nyomozást folytató hatóságoknak az elkövető büntetőjogi felelősségre vonásához szükséges eljárási cselekmény teljesítése mellett vizsgálni kell:
- a) az elkövetést kiváltó okokat és lehetővé tevő körülményeket,
 - b) a bűncselekmény bekövetkezéséért felelősök körét és felelősségük mértékét, különös figyelemmel az elkövetést elősegítők vétkességére,
 - c) a jelentős érdeksérelem hatásának csökkentésére milyen védelmi intézkedések megtétele szükséges.
17. Ha a tiltott határátlépés bűncselekmény elkövetőjét nem a határőrség fogta el, az eljárást folytató nyomozó hatóság írásban (tg.) haladéktalanul tájékoztassa a BM Határőrség felderítő osztályát (a határmenti rendőr-főkapitányságok a területileg illetékes felderítő alosztályt) a bűncselekményről, annak elkövetőjéről, az elkövetés helyéről, idejéről, módjáról. A BM központi, területi szervei a tudomásukra jutott befejezett tiltott határátlépéssel kapcsolatos információkat írásban küldjék meg a BM Határőrség felderítő osztály vezetőjének.
18. A szocialista országok szervei által tiltott határátlépés gyanúja miatt a közös országhatár forgalomellenőrző pontján átadott vagy hazairányított, úti okmánnyal rendelkező magyar állampolgárokat a BM Határőrség vegye át.
- Ha terhükre meghallgatásuk során bűncselekmény alapos gyanúját nem lehet megállapítani, úti okmányaikat további intézkedés végett küldjék meg a lakóhelyük szerinti rendőr-főkapitányság igazgatásrendészeti osztályának, az érintetteket pedig irányítsák bejelentett lakóhelyükre.
19. A baráti szocialista országok állambiztonsági szervei által külföldön őrizetbe vett magyar állampolgárok hazaszállítását vagy a Budapesti Légi és Folyami Forgalmellenőrző Ponton

történő átvételét a BM III/1. osztály hajtsa végre. Amennyiben az átvett személy által elkövetett cselekmény a magyar törvény szerint is büntetendő, de a nyomozás teljesítése nem tartozna hatáskörébe, úgy az elkövetőt az eljárás lefolytatására illetékes nyomozó hatóságnak kell átadni.

20. Ha az átvett személy terhére bűncselekmény alapos gyanúja nem állapítható meg, őt a bejelentett állandó lakóhelyére kell irányítani és az átvételről, illetve a vele szemben tett intézkedésekről átiratban kell értesíteni a lakóhelye szerinti rendőr-főkapitányság állambiztonsági szervét.
21. Az Interpol közreműködésével az MNK területén elfogott nem magyar állampolgárságú, illetve az MNK területén kívül elfogott magyar állampolgárságú, bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személynek az államhatáron történő átadás-átvételét a BM ORFK I—4. osztálya hajtsa végre.
22. A bűncselekmény alapos gyanúja miatt az MNK államhatárán átadásra, átvételre kerülőkről a végrehajtás helyéről, idejéről az eljáró szervek előzetesen írásban értesítsék a BM Határőrség felderítő osztályát.

IV.

KÜLFÖLDIEK ÁLTAL ELKÖVETETT TILTOTT HATÁRÁTLÉPÉSEK ÜGYÉBEN VÉGREHAJTANDÓ FELADATOK

23. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Román Szocialista Köztársaság viszonylatában a befelé irányuló tiltott határátlépés miatt elfogott nem magyar állampolgárokat, a Szovjet Szocialista Szövetségi Köztársaság viszonylatában befelé irányuló tiltott határátlépés miatt elfogott szovjet állampolgárokat — ha a külföldi állampolgárokat a határ közelében fogták el és más bűncselekményt nem követtek el — a BM Határőrség felderítő osztály vezetőjének engedélyével a felderítő alosztály rövid úton adja át az érintett állam határőrizeti szerveinek a nemzetközi szerződésekben foglaltak alapján.

A rövid úton történő átadást:

- a) a magyar—szovjet viszonylatban az 1962. évi 16. törvényerejű rendelettel kihirdetett szerződés 40. pontja,
 - b) magyar—román viszonylatban a MK 1986. évi 30. számában közzétett, de nem ratifikált egyezmény IV. fejezet 24. cikk,
 - c) a magyar—csehszlovák viszonylatban az 1978. évi 10. törvényerejű rendelettel kihirdetett egyezmény 4. pontja alapján kell fogatosítani.
24. Az Osztrák Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság viszonylatában a befelé irányuló tiltott határátlépés miatt elfogott nem magyar állampolgár esetén — amennyiben a politikai menedékjog megadásának feltételei

nem forognak fenn, más bűncselekményt nem követett el, illetve a cselekmény súlya és elkövetésének körülményei egyébként nem zárják ki — viszonyosság, illetve a kialakult gyakorlat alapján kell eljárni. A határőrkerület-parancsnokság felderítő alosztályának vezetője az eljáró rendőr-főkapitányság állambiztonsági szerve vezetőjének és a megyei főügyésznek az egyetértésével, a BM Határőrség felderítő osztály vezetője útján kezdeményezze az elkövetőnek rövid úton történő visszaadását, illetve hazairányítását, a BM ORFK I—4. osztály vezetőjének és a BM ORFK III—2. osztály vezetőjének értesítése mellett.

25. Az átadás, illetve hazairányítás engedélyezésére jogosult:
- a) osztrák viszonylatban a BM Határőrség országos parancsnoka,
 - b) jugoszláv viszonylatban a BM Határőrség törzsfőnöke.
26. Az MNK területén tiltott határátlépés előkészülete, kísérlete miatt elfogott külföldi állampolgárok esetén, ha az elkövetett cselekmény társadalomra veszélyessége olyan csekély fokú, hogy büntetőeljárás megindítása és lefolytatása nem indokolt, az elfogás helye szerint illetékes megyei állambiztonsági szervvel és a megyei főügyésszel egyetértésben igazgatásrendészeti úton a tartózkodási engedélyt meg kell vonni vagy ki kell utasítani.
27. Hamis vagy hamisított úti okmánnyal belépésre jelentkező nem magyar állampolgárságú személy beléptetését meg kell tagadni. Amennyiben az úti okmány hamis voltát nemzetközi vonaton az útlevél-ellenőrzés során menet közben fedik fel, az elkövetőt beléptetés nélkül a legközelebbi nemzetközi vonattal vissza kell irányítani. Ha a Budapesti Légi és Folyami Forgalomellenőrző Ponton fedik fel az úti okmány hamis voltát, az elkövetőt ugyancsak beléptetés nélkül — azzal a repülőjáratral, hajóval, mellyel érkezett — vissza kell irányítani. Amennyiben objektív okok miatt ez nem lehetséges, akkor:
- a) ha 24 órán belül az országból visszairányítható, úgy a magyarországi tartózkodás időtartamára beléptetés nélkül a határőrség előállító-helyiségben kell elhelyezni,
 - b) ha a visszairányításra 24 órán belül nincs lehetőség, úgy a bűnelkövetőt be kell léptetni és büntető feljelentéssel a BRFK III/1. alosztályának kell átadni a BM ORFK III—2. osztály egyidejű értesítése mellett.

Mindkét esetben a BM Határőrség feladata az elfogott személy legrövidebb időn belül történő visszairányításának megszervezése. Amennyiben a bűncselekmény tényét a BM Határőrség szervei csak a kilépéskor fedik fel, a körülmények tisztázása és dokumentálása után, ha más bűncselekményt nem követett el, a területileg illetékes nyomozó hatósággal egyetértésben ki kell léptetni.

VEGYES RENDELKEZÉSEK

28. A tiltott határátlépéses bűncselekmények nyomozására vonatkozó egyéb hatásköri és illetékességi szabályokat a 41/1987. (BK 1/88.) BM utasítás tartalmazza.
29. Az utasítás 23. pontjában foglaltaktól eltérően kell eljárni — ideiglenesen — a román állampolgárságúak esetén, akik ügyében az 50—589/88. belügyminiszteri iránymutatás II/2. pontjában rögzítetteket kell alkalmazni.
30. A BM Határőrség magasabbegység-parancsnokai és a területileg illetékes nyomozó hatóságok vezetői az együttműködési terveikben pontosítsák az utasítás végrehajtásának részkeréseit.
31. Ez az utasítás a kiadása napján lép hatályba, egyidejűleg a 24/1979. BM utasítás hatályát veszti.

Az utasítást az érintett állomány számára oktatni kell.

DR. HORVÁTH ISTVÁN s. k.,
belügyminiszter

Készült: 370 példányban.

Kapják: államtitkár,

miniszterhelyettesek,

ORFK és III. Főcsoportfőnökség főcsoportfőnök-helyettesei,

csoportfőnökei, csoportfőnök-helyettesei,

BM Határőrség országos parancsnoka, helyettesei, felderítő osztály

vezetője, helyettesei, kerületi felderítő alosztályok, csoportok vezetői,

határőr magasabbegységek fővizsgálói,

Belbiztonsági Osztály vezetője,

Rendőrtisztai Főiskola parancsnoka és Állambiztonsági tanszék vezetője,

ZMKA és KLKF Határőr tanszék vezetője,

rendőrfőkapitányok, helyetteseik,

rendőrkapitányok.